

LPD 29: De leerlingen evalueren de inrichting van een toeristisch gebied in het Vlaams Gewest of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op basis van principes van duurzame ontwikkeling.

- *Wenk: Je kan verder bouwen op de principes van duurzame ontwikkeling die aan bod kwamen in de eerste en de tweede graad (5 p's: planet, prosperity, people, partnership, peace).*
- *Wenk: Je kan starten vanuit principes van duurzame ontwikkeling zoals hergebruik, intensivering, tijdelijk ruimtegebruik en verweving van functies (Beleidsplan Ruimte Vlaanderen).
Bij de evaluatie kunnen leerlingen nagaan in welke mate rekening wordt gehouden met factoren zoals:*
 - *klimaatverandering;*
 - *demografische evoluties;*
 - *landschappelijke waarden zoals ecologische waarden, economische waarden, historische waarden, visuele waarden;*
- *Wenk: draagkracht van de ruimte zoals op het vlak van verkeersdrukte, bebouwingsdichtheid, verharding van Vlaanderen, functieconflicten*
- *Wenk: GIS-viewers kunnen worden ingezet om leerlingen ruimtelijke relaties te laten onderzoeken. Er is een sterke samenhang tussen dit leerplandoel en LPD 12 i.v.m. de landschapsgenese. Inzicht in hoe een landschap tot stand kwam, is essentieel om een duurzame inrichting te evalueren. Via terreintechnieken (LPD 30) tijdens een excursie kan je dit leerplandoel realiseren.*
- *Wenk: Voorbeelden die aan bod kunnen komen: de kust – natuurparken – mijnsites – vakantieparken (pretparken – kunststeden ...).*

Context en Introductie

Leerlingen evalueren de inrichting van een toeristisch gebied in het Vlaams of Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Hierbij gebruiken ze principes van duurzame ontwikkeling, zoals de 5 P's (planet, prosperity, people, partnership, peace) en beleidsprincipes zoals hergebruik, intensivering en verweving van functies. Ze houden rekening met thema's zoals klimaatverandering, demografie en landschappelijke waarden.

Voorbeelden van toeristische gebieden

- De kuststreek: focus op toerisme versus bescherming van natuurgebieden (bijvoorbeeld De Panne en het Westhoekreservaat).
- Historische steden: bijvoorbeeld Brugge, waar massatoerisme impact heeft op de draagkracht van de stad.
- Recreatieparken: zoals Plopsaland of de Hoge Kempen, met aandacht voor ecologische impact en bereikbaarheid.
- Mijnsites: zoals C-mine in Genk, waar hergebruik van oude mijninfrastructuur centraal staat.

- Natuurparken: zoals de Voerstreek, waar verweving van landbouw, natuur en toerisme een uitdaging is.

Uitwerking: Concrete activiteiten en opdrachten

1. Onderzoek duurzame ontwikkeling in een gekozen gebied

- **Introductie-opdracht:**
Laat leerlingen via een GIS-viewer het gekozen toeristische gebied in kaart brengen. Bijvoorbeeld: kaartlagen met bebouwing, natuurgebieden, infrastructuur en toeristische hotspots.
- **Vragen:**
 - Welke functies zijn er verweven (toerisme, natuur, industrie, landbouw)?
 - Welke knelpunten zie je (verkeersdruk, versnippering, verharding)?

2. Analyse van de principes van duurzame ontwikkeling

Laat leerlingen het gebied evalueren op basis van de 5 P's:

- **Planet:**
 - Is er rekening gehouden met klimaatadaptatie, biodiversiteit en ecologische draagkracht?
 - Worden natuurgebieden bedreigd door toeristische activiteiten?
- **Prosperity:**
 - Hoe draagt toerisme bij aan de lokale economie?
 - Zijn er negatieve economische gevolgen, zoals stijgende vastgoedprijzen?
- **People:**
 - Wordt de lokale bevolking betrokken bij beslissingen?
 - Hoe toegankelijk is het gebied voor diverse doelgroepen?
- **Partnership:**
 - Wordt samengewerkt met lokale actoren en natuurorganisaties?
- **Peace:**
 - Zijn er sociale spanningen, bijvoorbeeld door massatoerisme?

3. Excursie en terreintechnieken

Organiseer een excursie naar een nabijgelegen toeristisch gebied (bijvoorbeeld een historische stad of natuurgebied).

Activiteiten tijdens de excursie:

- **Observatieopdracht:** laat leerlingen foto's en schetsen maken van ruimtegebruik en functieconflicten.
- **Gegevens verzamelen:** interviews met bezoekers of lokale bewoners over hun ervaring en perceptie van de duurzaamheid van het gebied.

4. Beoordeling en adviesrapport

Laat leerlingen een evaluatierapport opstellen.

Inhoud:

1. Beschrijving van het gebied: kaarten, foto's en een samenvatting van de belangrijkste kenmerken.
2. Analyse van de principes van duurzame ontwikkeling: sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen (SWOT-analyse).
3. Adviezen voor verbetering:
Voorbeelden: aanleg van groene buffers, stimuleren van duurzame mobiliteit (fietsverhuur), beperken van bebouwing in kwetsbare gebieden.

Concreet uitgewerkte voorbeelden

Voorbeeld 1: De kuststreek (De Panne en het Westhoekreservaat)

Context

De kuststreek is een belangrijk toeristisch gebied in Vlaanderen, waar massatoerisme, natuurbehoud en economische belangen met elkaar concurreren. De Panne is een interessante casus door de nabijheid van het natuurreservaat De Westhoek.

Activiteiten

1. GIS-analyse van het gebied

- Gebruik een GIS-viewer om kaarten te bekijken van het gebied.
- Kaartlagen:
 - Bebouwing (appartementencomplexen, campings, vakantieparken).
 - Natuurgebieden (De Westhoek, strandzones).
 - Infrastructuur (kusttram, wandelpaden, parkings).

Vragen:

- Welke gebieden zijn verhard en welke natuurlijke zones zijn aanwezig?
- Zijn de zones voor recreatie en natuur duidelijk afgebakend?

2. Excursie of virtuele verkenning

- Bezoek De Panne en observeer:
 - Hoe wordt de natuur beschermd tegen toerisme? Zijn er afbakeningen zoals hekken of borden?
 - Hoe druk is het gebied qua verkeer en bezoekers?
- Fotoreportage: leerlingen maken foto's van natuurzones en menselijke verstoringen (bv. afval, voetpaden in de duinen).

3. Evaluatie: SWOT-analyse

Sterktes:

- Kusttram als duurzaam vervoermiddel.
- Natuurgebieden zoals De Westhoek zijn beschermd.

Zwaktes:

- Bebouwing tot aan de duinen.
- Massatoerisme tijdens de zomer verhoogt de druk op natuur en infrastructuur.

Kansen:

- Meer educatieve projecten rond natuurbehoud.
- Stimuleren van ecotoerisme.

Bedreigingen:

- Klimaatverandering (zeespiegelstijging).
- Toenemende verharding door uitbreiding van vakantieparken.

4. Adviesrapport

- Aanbevelingen:
- Beperk bebouwing aan de kust door strengere vergunningen.
- Introduceer duurzame initiatieven zoals afvalvrije zones en educatieve wandelpaden.
- Stimuleer gebruik van de kusttram en reduceer autoverkeer.

Voorbeeld 2: Historische stad Brugge

Context

Brugge is een UNESCO-werelderfgoedstad en trekt jaarlijks miljoenen toeristen. Dit heeft impact op de draagkracht van de stad, zowel ecologisch als sociaal.

Activiteiten

1. Onderzoek via GIS-viewers

- Breng toeristische hotspots in kaart, zoals het Belfort, de reien en het Minnewaterpark.
- Vergelijk deze met demografische data (bevolkingsdichtheid) en verkeersstromen.

2. Excursie of virtuele verkenning

- Bezoek Brugge of gebruik videomateriaal.

Opdrachten ter plaatse:

- Observeer hoe toerisme het dagelijkse leven beïnvloedt.
- Verzamel gegevens: hoeveel toeristen versus lokale bewoners?
- Noteer de druk op publieke voorzieningen (parkings, afvalbakken, wc's).

3. Analyse van duurzame principes

- **Planet:**
 - Zijn er groene zones of is alles volgebouwd?
 - Hoe wordt afvalbeheer georganiseerd?
- **People:**
 - Wat zijn de effecten van Airbnb op de lokale bevolking?
 - Hebben bewoners inspraak in het toeristisch beleid?
- **Prosperity:**
 - Hoe profiteren lokale winkels en restaurants van toerisme?
 - Zijn er ook negatieve effecten zoals stijgende huurprijzen?

4. Adviesrapport

- Aanbevelingen:
- Introduceer een toeristenbelasting en gebruik de opbrengsten voor publieke voorzieningen.
- Beperk het aantal Airbnb-accommodaties.
- Stimuleer culturele activiteiten voor zowel toeristen als inwoners.

Voorbeeld 3: C-Mine in Genk (Mijnsite)

Context

C-Mine is een oude mijnsite die hergebruikt wordt als toeristische en culturele bestemming. Dit is een goed voorbeeld van duurzaam ruimtegebruik.

Activiteiten

1. Onderzoek hergebruik en verweving van functies

- Analyseer de functies van het gebied:
 - Toerisme (C-Mine expeditie).
 - Cultuur (concerten, evenementen).
 - Onderwijs (Design Academy).

Vragen:

- Welke voormalige mijngebouwen zijn hergebruikt?
- Hoe draagt het hergebruik bij aan duurzaamheid (minder nieuwbouw, behoud erfgoed)?

2. Evaluatie op basis van de 5 P's

- **Planet:**
 - Hoe energiezuinig zijn de vernieuwde gebouwen?
 - Is er aandacht voor groenvoorzieningen rondom de site?
- **Prosperity:**
 - Draagt de site bij aan de lokale economie door bezoekers en studenten?
- **People:**
 - Zijn er educatieve programma's over de mijnindustrie?

3. Excursie naar C-Mine

- Activiteiten:
 - Rondleiding door de site.
 - Interviews met bezoekers of gidsen: hoe ervaren zij de duurzaamheid van de locatie?

4. Adviesrapport

- Aanbevelingen:
 - Vergroot de groene zones rondom C-Mine.
 - Breid educatieve programma's uit over mijnbouw en hergebruik.

Differentiatie en verdieping

- **Differentiatie voor sterke leerlingen:**
 - Laat hen zelfstandig een kaartanalyse maken met zelfgekozen kaartlagen (bv. bebouwing, verkeersdrukte).
- **Verdieping voor geïnteresseerde groepen:**
 - Vergelijk verschillende toeristische gebieden en maak een ranglijst op basis van duurzaamheid.